

УДК 336.13

Кушнір А. І.

Університет митної справи та фінансів

МЕТОДИКИ ОЦІНКИ ФІНАНСОВОЇ СТІЙКОСТІ МІСЦЕВИХ БЮДЖЕТІВ

Мета статті полягає у вивченні основних підходів до методик розрахунку фінансової стійкості місцевих бюджетів, що надається вітчизняними та зарубіжними вченими. У статті здійснено аналіз основних цілей проведення комплексного оцінювання фінансової стійкості місцевих бюджетів. Обґрунтовано необхідність створення достовірної системи показників та методик розрахунку для аналізу стійкості бюджетів у практичному значенні. Виділено та охарактеризовано типи фінансової стійкості місцевих бюджетів. Запропоновано послідовність проведення комплексного аналізу стійкості місцевих бюджетів. Виявлено головні проблеми в теоретичній базі щодо проведення такого аналізу стану місцевих бюджетів. Визначено подальші напрями дослідження, що полягають у створенні єдиної методики оцінювання фінансової стійкості місцевих бюджетів, яка покликана надати повну та достовірну інформацію щодо реального фінансового стану місцевих бюджетів.

Ключові слова: місцеві бюджети, доходи місцевих бюджетів, фінансова стійкість, бюджетні правила, типи фінансової стійкості.

Постановка проблеми. В умовах децентралізаційних процесів якісний аналіз місцевого бюджету є важливою передумовою сприяння та забезпечення соціально-економічного розвитку на місцевому рівні. Необхідність дослідження методологічних засад аналізу фінансової стійкості місцевих бюджетів зумовлена актуальністю даного поняття. Так, фінансова стійкість відображає такий стан місцевих бюджетів, за якого органи місцевого самоврядування мають змогу вчасно та повною мірою виконувати покладені на них функції та обов'язки, а також забезпечується сталий розвиток територій у розрізі теперішнього й майбутнього періодів.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Дану проблематику було висвітлено в працях таких вітчизняних та зарубіжних учених, як Т.А. Далевська, І.Л. Долозіна, Н.Ю. Коротіна, Н.В. Старостенко, І.В. Усков, В.І. Щербакова, Є. Горіна та ін., праці яких зосереджувалися на розгляді та поданні різних методик розрахунку фінансової стійкості місцевих бюджетів.

Виділення не вирішених раніше частин загальної проблеми. Аналіз та узагальнення наукових праць багатьох учених свідчить про те, що сьогоднішні питання оцінювання фінансової стійкості місцевих бюджетів та створення єдиної методики її розрахунку, а також визначення основних характеристик стійкості місцевих бюджетів потребує більш поглибленого вивчення як із теоретичного, так і практичного погляду.

Мета статті. Головною метою цієї роботи є обґрунтування необхідності дослідження стійкості місцевих бюджетів та розгляд існуючих методик розрахунку даних показників, що слугує підґрунтям для створення єдиної та ефективної системи оцінювання досліджуваного поняття.

Виклад основного матеріалу. Фінансова стійкість місцевих бюджетів – це стан місцевих бюджетів, який характеризується платоспроможністю, збалансованістю та самостійністю місцевого самоврядування, а також є необхідною умовою для забезпечення соціально-економічного розвитку територій та підвищення добробуту населення (рис. 1) [7].

Розглядаючи поняття фінансової стійкості місцевих бюджетів, учені виділяють реальну та уявну фінансову стійкість. Під реальною фінансовою стійкістю розуміють той рівень стійкості, який є наявним на даний момент, тобто це фактичний показник. Розглядаючи уявну фінансову стійкість, говорять про бажаний показник, до якого прагне суб'єкт господарювання [7].

Оцінка рівня фінансової стійкості місцевого бюджету в сучасних умовах має величезне значення. Вона дає змогу правильно оцінити фінансово-економічне положення конкретних територій і на цій основі вибудувати обґрунтовану бюджетну політику, крім того, з'являється можливість реальної оцінки ризику вкладення капіталу в муніципальні утворення, що сприятиме поліпшенню інвестиційного клімату адміністративно-територіальних утворень.

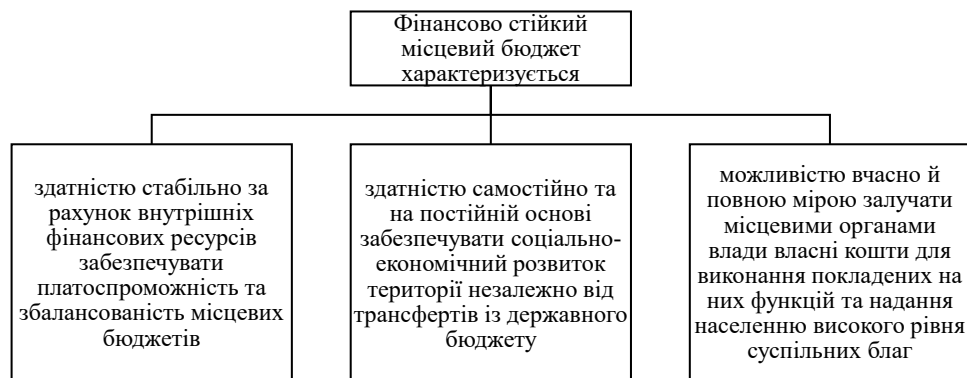

Рис. 1. Характерні особливості стійкого місцевого бюджету

Джерело: складено автором на основі [7]

Таким чином, оцінка стійкості місцевих бюджетів за допомогою системи показників дасть змогу:

по-перше, детально проаналізувати фінансовий стан місцевого бюджету та виявити проблеми місцевих бюджетів. Сьогодні під час аналізу місцевих бюджетів державні структури використовують лише показники динаміки та структури бюджету, що зазвичай не показує реальний фінансовий стан досліджуваного об'єкта. Крім того, урахування прагнення влади наблизити нашу економіку та всі її сфери до стандартів і принципів Європейського Союзу, необхідно активно впроваджувати в бюджетну сферу принципи гласності та відкритості інформації для громадян для посилення зацікавленості громадян до бюджетного процесу. На нашу думку, відображення показників фінансової стійкості є доцільним в даних умовах. Своєю чергою, виявлення проблем та слабких сторін під час складання, формування та виконання місцевого бюджету дасть змогу встановити причинно-наслідкові зв'язки між певними економічними процесами та явищами в місцевому бюджетному процесі;

по-друге, сформуванню інформаційну базу для поліпшення процесу усунення дохідної частини місцевих бюджетів та усунення недоліків у виконанні видатків бюджету;

по-третє, підвищити довіру інвесторів та активувати залучення вітчизняних і закордонних інвесторів до вкладання коштів в місцеву інфраструктуру та соціально-економічний розвиток муніципалітетів.

Важливою умовою комплексного аналізу фінансової стійкості місцевих бюджетів є визначення та дотримання алгоритму його проведення. Даний алгоритм складається з чотирьох основних етапів:

1. Аналіз складу та структури місцевого бюджету, а також аналіз виконання дохідної й видаткової частин бюджету за досліджуваній період.

2. Розрахунку показників фінансової стійкості місцевих бюджетів та на основі цього розрахунку інтегральних показників.

3. Зіставлення отриманих результатів із нормативними значеннями. На цьому етапі можна виявити основні проблеми досліджуваного об'єкта.

4. Визначення типу фінансової стійкості місцевого бюджету.

Під час проведення аналізу фінансової стійкості місцевих бюджетів одним із найважливіших питань є визначення системи показників, яка б найбільш точно і повноцінно дала змогу оцінити стійкість місцевого бюджету. У науковій літературі існують різні підходи до аналізу фінансової стійкості місцевих бюджетів із використанням великої кількості показників. Слід відзначити, що сьогодні вітчизняна економічна наука не має у своєму розпорядженні єдиного комплексу методичних прийомів оцінювання фінансової стійкості місцевих бюджетів.

І.В. Усков зазначає, що оцінювання фінансової стійкості регіону доцільно здійснювати з використанням інструментарію окремих бюджетних показників. Відносні бюджетні показники – це індекси й питомі ваги, що характеризують стан бюджету регіону, які відображають одні абсолютні бюджетні показники відносно інших. У загальному вигляді для оцінювання стійкості місцевих бюджетів розраховуються такі бюджетні показники: показники місцевого боргу та ефективність політики щодо їх управління; рівень покриття витрат власними доходами; рівень дефіциту (профіциту); рівень дебіторської (кредиторської) заборгованості; рівень власних доходів; рівень дотаційності [9, с. 73].

В.І. Щербакова та Г.М. Манєров виділяють такі показники фінансової стійкості місцевого бюджету:

– коефіцієнт самостійності, який показує міру залежності фінансових можливостей місцевих органів влади під час фінансування видатків місцевого бюджету від трансфертів із державного бюджету;

– коефіцієнт вилучення коштів до державного бюджету, який показує міру впливу державних органів влади на формування прибутків місцевих бюджетів, оскільки між значенням чисельника і сумою трансфертів, переданих до державного бюджету або одержаних із державного бюджету, існує прямо пропорційна залежність;

– коефіцієнт бюджетного покриття, що показує відповідність прибутків місцевих бюджетів і повноважень, покладених на місцеві органи влади;

– коефіцієнт трансфертів до місцевих бюджетів, який показує міру залежності місцевих органів влади від фінансування з державного бюджету;

– коефіцієнт податкової самостійності, що показує взаємозв'язок між обсягом податків, які збираються у місті, та прибутками місцевого бюджету;

– коефіцієнт відносної бюджетної забезпеченості, що призначений для порівняння прибутків місцевого бюджету з аналогічними показниками у середньому по Україні для оцінки рівномірності забезпечення населення бюджетними послугами [10].

Н.Ю. Коротіна запропонувала систему об'єктивної комплексної оцінки фінансового стану місцевих бюджетів шляхом розрахунку показників, які діляться на п'ять груп: показники збалансованості місцевого бюджету; показники фінансової незалежності місцевого бюджету; показники, що характеризують спрямованість муніципальної бюджетної політики у сфері бюджетних витрат; показники бюджетної стійкості місцевого бюджету; показники боргової залежності місцевого бюджету [5, с. 18].

Л.А. Костирко та Н.Ю. Велентейчик зазначають, що під час оцінювання стійкості місцевих бюджетів необхідно застосовувати комплексний підхід, який передбачає розрахунок інтегрального показника, який урахує сукупний вплив інтегральних оцінок за визначеними блоками аналізу: збалансованості, фінансової самостійності, ефективності бюджету. Кожен блок аналізу складається із системи показників, спрямованих на дослідження та аналіз найважливіших складників фінансової стійкості місцевого бюджету. На думку вчених, аналіз фінансової збалансованості бюджету включає такі показники, як коефіцієнт бюджетного покриття, коефіцієнт стійкості бюджету, коефіцієнт загальної податкової стійкості, коефіцієнт покриття видатків трансфертами. Аналіз фінансової самостійності бюджетів передбачає розрахунок таких показників: коефіцієнт бюджетної залежності, частка базової дотації у загальній сумі трансфертів, коефіцієнт податкової самостійності, коефіцієнт стійкості дохідної бази. Своєю чергою, аналіз ефективності місцевих бюджетів включає розрахунок коефіцієнта дефіцитності місцевого бюджету, коефіцієнта бюджетної результативності, коефіцієнта бюджетної забезпеченості населення, а також розрахунок показника стабільності дохідної частини бюджету [6, с. 85].

Н.В. Старостенко пропонує здійснювати оцінку фінансової стійкості місцевого бюджету за методикою фінансового аналізу підприємства, скоригованою на специфіку формування бюджетного кошторису. Так, для оцінки формування прибутків місцевого бюджету слід використовувати інте-

гральний коефіцієнт фінансової стійкості місцевого бюджету, який ґрунтується на коефіцієнтах фінансової стійкості з урахуванням значущості (ваги) кожного з них:

$$K_{int} = \sum_{i=1}^n K_i * V_i, \quad (1)$$

де K_{int} – інтегральний коефіцієнт фінансової стійкості місцевого бюджету; K_i – коефіцієнт фінансової стійкості; V_i – вага i -го коефіцієнта ($\sum V_i = 1$); присвоюється відповідно до погляду користувача методики на значущість кожного з коефіцієнтів у визначенні фінансової стійкості; i – кількість коефіцієнтів ($i = 1, 2, \dots, n$). Щодо визначення ваги кожного з коефіцієнтів фінансової стійкості Н.В. Старостенко вважає за доцільне під час установаження такої ваги використовувати шкалу значень від 0,1 до 0,2 [8]. Недоліком такої оцінки фінансової стійкості місцевих бюджетів є неможливість побудови повноцінного аналізу місцевого бюджету, беручи до уваги тільки один інтегральний коефіцієнт.

І.Л. Долозіна не систематизує показники фінансової стійкості місцевих бюджетів, але подає досить велику групу даних показників, в якій додає такі показники (до вже зазначених вище):

1) коефіцієнт фінансування за видатками на делеговані повноваження (Сума фактичних видатків на реалізацію делегованих повноважень/Сума видатків на реалізацію делегованих повноважень за нормативами) характеризує ступінь перевищення фінансування делегованих повноважень;

2) коефіцієнт залежності від субвенцій (Обсяг медичної, освітньої та інфраструктурної субвенцій/Загальна сума доходів місцевого бюджету з урахуванням трансфертів) характеризує значущість делегованих повноважень для формування доходної частини;

3) коефіцієнт стабільності податкових надходжень (Власні податкові надходження/Обсяг трансфертів до місцевого бюджету) характеризує стійкість податкових джерел фінансування бюджету;

4) коефіцієнт боргового навантаження (Обсяг заборгованості з урахуванням платежів з обслуговування/Власні доходи бюджету) характеризує загальний борговий тягар на власні доходи бюджету;

5) коефіцієнт обслуговування боргу (Платежі з обслуговування боргу/Обсяг доходів бюджету) характеризує поточний борговий тягар;

6) запас стійкості бюджету (Максимальний рівень платежів з обслуговування боргу, визначений Бюджетним кодексом – Коефіцієнт обслуговування боргу)/Максимальний рівень платежів з обслуговування боргу, визначений Бюджетним кодексом) характеризує рівень відповідності політики з обслуговування боргу нормативним вимогам [4, с. 35].

Зазначимо, що в Бюджетному кодексі України не прописані показники та методика оцінки стійкості місцевих бюджетів. Водночас існують бюджетні правила, які можна вважати індикаторами фінансової стійкості місцевих бюджетів [2]:

– оборотний залишок бюджетних коштів повинен становити не більше 2% планових видатків загального фонду бюджету;

– місцеві гарантії для забезпечення виконання боргових зобов'язань суб'єктів господарювання надаються на умовах платності, строковості, а також забезпечення виконання зобов'язань у спосіб, передбачений законом;

– загальний обсяг місцевого боргу станом на кінець бюджетного періоду не може перевищу-

вати 200% (для м. Києва – 400%) середньорічного прогнозного обсягу надходжень бюджету розвитку (без урахування обсягу місцевих запозичень та капітальних трансфертів (субвенцій) з інших бюджетів);

– резервний фонд бюджету, який не може перевищувати 1% обсягу видатків загального фонду бюджету;

– видатки місцевого бюджету на обслуговування місцевого боргу не можуть перевищувати 10% видатків загального фонду місцевого бюджету.

У публікаціях зарубіжних учених стійкість бюджету розглядається як довгострокова спроможність уряду виконувати свої обов'язки. Тобто фінансову стійкість можна визначити як здатність уряду в даний час фінансувати суспільні послуги населення без шкоди для можливості такого фінансування в майбутньому. Ключовою умовою забезпечення фінансової стійкості є здатність місцевого самоврядування забезпечувати виконання видаткової частини бюджетів за рахунок власних доходів. Більше того, оцінка місцевої фінансової стійкості базується на трьох типах показників: фінансуванні пенсійних зобов'язань, борговому тягарі та балансі бюджету. Три основні чинники впливають на довгостроковий фінансовий стан уряду: структура уряду, фінансова структура та результати діяльності, а також місцева економічна база [1].

Зарубіжні підходи до оцінки фінансової стійкості місцевих бюджетів досить різняться між підходами, які надають вітчизняні вчені. Так, у зарубіжній літературі роль стійкості місцевих бюджетів переважно спрямована на забезпечення стабільності у задоволенні суспільних потреб у майбутніх періодах. Так само спостерігаємо відмінності в системі показників, за якими проводиться оцінювання фінансової стійкості бюджетів.

Як бачимо, у науковій літературі існує багато різних підходів до оцінювання стійкості місцевих бюджетів. За таких умов потрібно зауважити, що основною проблемою під час оцінки фінансової стійкості місцевого бюджету є не тільки вибір та визначення фінансових показників, а й можливість їх використання на практиці. У зв'язку з тим, що немає єдиної методики оцінювання стійкості місцевих бюджетів, а наявні системи показників, що пропонуються різними авторами, суттєво відрізняються, перед науковцями та держслужбовцями виникає проблема вірного та достовірного оцінювання стійкості бюджету. Крім того, дана ситуація унеможлиблює порівняння рівня фінансової стійкості місцевих бюджетів між собою.

Дослідження різних методик розрахунку, запропонованих в економічній літературі, показує, що в публікаціях авторів ті чи інші показники стійкості бюджету дублюються під різними назвами або, навпаки, під однією й тією ж назвою надаються різні методики його розрахунку.

Відкритим залишається питання визначення типу фінансової стійкості, що відповідає місцевому бюджету після проведення розрахунку показників стійкості місцевих бюджетів.

Т.А. Далевська під час визначення типу фінансової стійкості місцевого бюджету запропонувала використовувати матричний метод кластерної оцінки. Інструментарій оцінки фінансової стійкості за матричним методом складається із системи статичних і динамічних показників. Матриця параметрів містить набір значень, до яких застосовується бінарний підхід. Відповідність показника нормі позначається «+», невідповідність – «-».

Типи фінансової стійкості місцевих бюджетів

Назва типу	Характеристика типу фінансової стійкості
Високий рівень	Усі досліджувані інтегральні показники перевищують установлені критичні значення або знаходяться в межах норми. Місцевий бюджет є повністю фінансово стійким, платоспроможним та збалансованим. Даний бюджет здатний забезпечити стабільний соціально-економічний розвиток територій та повною мірою виконувати покладені на нього завдання.
Нормальний рівень	Незначна кількість досліджуваних показників не відповідає нормативному значенню. Більшість показників знаходяться у межах норми. Місцевий бюджет є достатньо стійкий, рівень доходності бюджету та покриття видатків є високим.
Незадовільний рівень	Незадовільний рівень характеризується низьким рівнем фінансової самостійності місцевих бюджетів, а також здебільшого погіршенням платіжної дисципліни. Місцеве самоврядування не здатне забезпечити соціально-економічний розвиток муніципалітетів.
Критичний рівень (кризовий рівень)	Даний тип стійкості місцевого бюджету характеризується неспроможністю покриття видаткової частини бюджету, низькою платоспроможністю і високим рівнем залежності від трансфертів із державного бюджету. У цьому разі місцеві органи влади, як правило, не можуть повною мірою виконувати свої зобов'язання для задоволення суспільних потреб.

Джерело: розроблено автором на основі [3; 7]

У своїй науковій роботі автор зазначає, що модель оцінки фінансової стійкості бюджету місцевого самоврядування здійснюється на основі тримірної моделі бюджету і складається з таких компонентів, як фінансова самодостатність, фінансова незалежність та фінансування розвитку, сформованих методом узагальнення. Так, процес оцінювання стійкості місцевих бюджетів у цій методиці включає три основних етапи:

1) на першому етапі оцінки встановлюється відповідність трьох коефіцієнтів кожного кластеру тримірної моделі бюджету місцевого самоврядування нормативним значенням;

2) на другому етапі оцінки фінансової стійкості бюджету місцевого самоврядування матричним методом здійснюється кластерна оцінка поточної фінансової стійкості;

3) на третьому етапі визначається тип стійкості залежно від рівня стійкості бюджету за компонентами тримірної моделі [3].

Слід погодитися з автором, що матричний метод кластерної оцінки фінансової стійкості дає змогу послідовно оцінити відповідність коефіцієнтів фінансової самодостатності, фінансування економічного розвитку, що дасть можливість підвищити керованість системою управління місцевими фінансами. Однак цей метод дає змогу дослідити лише поточну фінансову стійкість місцевих бюджетів і не має точної системи показників, які б використовувалися за даного методу визначення стійкості бюджету.

Таким чином, можна виділити декілька типів фінансової стійкості місцевих бюджетів: високий

рівень (абсолютна стійкість), нормальний рівень, незадовільний рівень та критичний рівень фінансової стійкості місцевого бюджету (табл. 1).

Висновки та пропозиції. Підсумовуючи проведені дослідження, можна зробити висновок, що комплексний та повноцінний аналіз фінансової стійкості місцевих бюджетів дає змогу отримати достовірну інформацію щодо реальної результативності фінансової діяльності місцевого самоврядування та є важливою передумовою для поліпшення соціально-економічного стану місцевих бюджетів, оскільки виступає потужною інформаційною базою для пошуку недоліків та перспектив існуючої місцевої бюджетної політики. Крім того, проведення такого оцінювання буде слугувати потужною інформаційною базою для потенційних інвесторів.

У науковій літературі виділяють різні методики щодо оцінювання фінансової стійкості бюджету. Деякі автори пропонують оцінювати стійкість місцевого бюджету через низку показників, не групуючи їх і не перетворюючи на систему, деякі, навпаки, проводять аналіз через групування показників та розрахунок інтегральних показників. Тим не менше проблемою даних методик оцінювання є правильність вибору показників фінансової стійкості і вірний алгоритм їх розрахунку.

Перспективою подальших досліджень даної теми є створення єдиної системи показників, яка б дала змогу найбільш повно та достовірно оцінити фінансову стійкість місцевих бюджетів і була придатна для використання на практиці для науковців, держслужбовців та інвесторів.

Список використаних джерел:

- Gorina E. (2013) Financial Sustainability of Local Governments: Effects of Government Structure, Revenue Diversity, and Local Economic Base, Doctoral dissertation (Tempe: Arizona State University). URL: https://repository.asu.edu/attachments/110575/content/Gorina_asu_0010E_12988.pdf (дата звернення: 20.07.2019).
- Бюджетний кодекс України від 08.07.2010 № 2456-VI. Дата оновлення: 11.01.2019. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2456-17> (дата звернення: 03.07.2019).
- Далевська Т.А. Матричний метод кластерної оцінки фінансової стійкості бюджетів місцевого самоврядування. *Економічний вісник університету*. 2017. Вип. 32(1). С. 214–222.
- Долозіна І.Л. Підходи до кількісного оцінювання податково-бюджетних дисбалансів. *Науковий вісник Херсонського державного університету*. 2017. Вип. 27. Ч. 3. С. 33–37.
- Коротина Н.Ю. Методика аналізу фінансового состояния бюджетов муниципальных образований. *Бухгалтерский учет в бюджетных и некоммерческих организациях*. 2014. № 17. С. 17–27.
- Костирко Л.А. Методичні засади комплексного аналізу фінансової стійкості місцевих бюджетів. *Фінансовий простір*. 2016. № 1. С. 83–90.
- Лисяк Л.В., Кушнір А.І. Фінансова стійкість місцевих бюджетів: теоретичний аспект. *Молодий вчений*. 2019. № 1(65). С. 472–475.
- Старостенко Н.В. Методичні підходи до оцінки фінансової стійкості бюджету міста. *Економіка України*. 2005. № 9. С. 39–47.
- Усков И.В. Теоретические основы финансовой устойчивости бюджетов в условиях развития системы местных финансов. *Культура народов Причерноморья*. 2011. № 212. С. 72–75.
- Щербакова В.І. Проблеми оцінки фінансової стійкості місцевих бюджетів в умовах ринкової економіки. *Економічний вісник Донбасу*. 2011. № 2. С. 94–99.

References:

1. Gorina E. (2013) Financial Sustainability of Local Governments: Effects of Government Structure, Revenue Diversity, and Local Economic Base, Doctoral dissertation (Tempe: Arizona State University). Available at: https://repository.asu.edu/attachments/110575/content/Gorina_asu_0010E_12988.pdf (accessed 20 July 2019).
2. Biudzhetni kodeks Ukrainy: vid 8.07.2010 r. № 2456-Vi. Data onovlennia: 11.01.2019. Available at : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2456-17> (accessed 3 July 2019).
3. Dalievska T. A. (2017) Matrychnyi metod klasternoi otsinky finansovoi stiičnosti biudzhativ mistsevoho samovriaduvannia [Matrix method for cluster evaluation of financial stability local government budgets]. *Ekonomichnyi visnyk universytetu*, vol. 32(1), pp. 214-222.
4. Dolozina I. L. (2017) Pidkhody do kilkisnoho otsiniuvannia podatkovobiuudzhethnykh dysbalansiv [Approaches to quantitative estimation of the tax and budgetary imbalances]. *Naukovyi visnyk Khersonskoho derzhavnogo universytetu*, vol. 27, no. 3, pp. 33-37.
5. Korotina N. Yu. (2014) Metodika analiza finansovogo sostoyaniya byudzhetrov munitsipal'nykh obrazovaniy [Methods of analysis of the financial condition of the budgets of municipalities]. *Bukhgalterskiy uchet v byudzhethnykh i nekommercheskikh organizatsiyakh*, no. 17, pp. 17-27.
6. Kostyrko L. A. (2016) Metodichni zasady kompleksnoho analizu finansovoi stiičnosti mistsevykh biudzhativ [Methodical principles of complex analysis of financial stability of local budgets]. *Finansovyi prostir*, no. 1, pp. 83-90.
7. Lysiak L. V., Kushnir A. I. (2019) Finansova stiičnost mistsevykh biudzhativ: teoretychnyi aspekt [Financial stability of local budgets: theoretical aspects]. *Molodyi vchenyi*, no. 1(65), pp. 472 - 475.
8. Starostenko N. V. (2005) Metodichni pidkhody do otsinky finansovoi stiičnosti biudzhetu mista [Methodical approaches to the estimation of financial stability of the city budget]. *Ekonomika Ukrainy*, no. 9, pp. 39-47.
9. Uskov I. V. (2011) Teoreticheskie osnovy finansovoy ustoychevosti byudzhetrov v usloviyakh razvitiya sistemy mestnykh finansov [Methods of analysis of the financial condition of the budgets of municipalities]. *Kul'tura narodov Prichernomor'ya*, no. 212, pp. 72-75.
10. Shcherbakova V. I. (2011) Problemy otsinky finansovoi stiičnosti mistsevykh biudzhativ v umovakh rynkovoi ekonomiky [The Estimation problems of financial stability at local budgets in the conditions of market economy]. *Ekonomichnyi visnyk Donbasu*, no. 2, pp. 94 - 99.

Кущнир А. И.

Университет таможенного дела и финансов

МЕТОДИКИ ОЦЕНКИ ФИНАНСОВОЙ УСТОЙЧИВОСТИ МЕСТНЫХ БЮДЖЕТОВ**Резюме**

Цель статьи заключается в изучении основных подходов к методам расчета финансовой устойчивости местных бюджетов, которые предоставлены в работах отечественных и зарубежных ученых. В статье осуществлен анализ основных целей проведения комплексной оценки финансовой устойчивости местных бюджетов. Обоснована необходимость создания достоверной системы показателей и методик расчета для анализа устойчивости бюджетов в практическом значении. Выделены и охарактеризованы типы финансовой устойчивости местных бюджетов. Предложена последовательность проведения комплексного анализа устойчивости местных бюджетов. Выявлены главные проблемы в теоретической базе по проведению данного анализа состояния местных бюджетов. Определены дальнейшие направления исследования, которые заключаются в создании единой методики оценки финансовой устойчивости местных бюджетов.

Ключевые слова: местные бюджеты, доходы местных бюджетов, финансовая устойчивость, бюджетные правила, типы финансовой устойчивости местного бюджета.

Kushnir Anna

University of Customs and Finance

METHODS OF EVALUATION OF FINANCIAL STABILITY OF LOCAL BUDGETS**Summary**

The effectiveness of local budgets, as well as the implementation of responsibilities by local governments on time to ensure that public needs are properly met, are directly dependent on the financial resilience of local budgets. A complex analysis of the financial stability of local budgets allows to assess the financial status of local budgets and to serve as a powerful information base for attracting investors to finance the socio-economic development of territories. The purpose of the article is to study the main approaches concerning methods of calculating the financial stability of local budgets provided by domestic and foreign scientists. The article describes the concept of financial stability of local budgets. The main goals of carrying out a complex assessment of the financial stability of local budgets are analyzed. The necessity of creating a reliable system of indicators and corresponding calculation methods for analyzing the stability of local municipalities in practical sense is substantiated. According to scientific literature, methods which differ in number of indicators and methods of calculation for evaluation the financial stability of the budget were identified and generalized. In this article the methods for calculating the real financial stability of the local budget are considered, which shows the actual level of stability currently available. Budget legislation is investigated and budget rules are identified as indicators of the financial stability of local budgets. As a result, four types of financial sustainability of local budgets are identified and characterized. The sequence of carrying out a complex analysis of the stability of local budgets is proposed. This sequence involves four main steps: from assessing the composition and structure of the local budget to determining the type of financial sustainability of the local budget. The main problems in the theoretical base concerning the analysis of the stability of local budgets are identified. Further directions of the research, which focus on creating a single method for assessing the financial stability of local budgets, which aims to provide complete and reliable information on the real financial status of local budgets are identified.

Keywords: local budgets, incomes of local budgets, financial stability, budgetary rules, types of financial stability of local budgets.